

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

Rok 1876.

WYDZIAŁ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY.

Nr. 3.

Posiedzenie dnia 20 marca.

.Przewodniczący: Dyrektor Dr. IGNACY CZERWIAKOWSKI.

Sekretarz Wydziału Prof. KUCZYŃSKI przedstawił prace nadesłane: pierwszą p. FELIKSA ZWOLIŃSKIEGO: *Ogólne rozwiązanie równania różniczkowego n^{go} rzędu liniowego*; drugą Dra FR. KAMIĘŃSKIEGO: *Porównawcza Anatomija Pierwiosnkowatych (Primulaceae)*. Uchwalono przesłać te rozprawy do sprawozdania Członkom Akademii, pierwszą Prof. ZMURCE i Drowi ZAJĄCZKOWSKIEMU; drugą zaś Drom CZERWIAKOWSKIEMU i JANCZEWSKIEMU.

Sekretarz Wydziału odczytał treść pracy nadesłanej przez Dra WŁADYSŁAWA ZAJĄCZKOWSKIEGO: *Teoryja ogólna rozwiązań osobliwych równań różniczkowych zwyczajnych*.

Autor dowiódłszy najprzód istnienia rozwiązań osobliwych, oraz wykazawszy związek, jaki zachodzi między temi rozwiązaniami i mnożnikiem JAKOBIEGO układu jednoczesnych równań różniczkowych, zajmuje się obszerniej wyprowadzeniem rozwiązań osobliwych z rozwiązań zupełnych. Następnie podaje on zasady geometryi przestrzeni $(n + 1)$ wymiarowej i pokazuje

jakie jest znaczenie geometryczne rozwiązań osobliwych układu n jednoczesnych równań różniczkowych rzędu pierwszego. Autor uogólnia twierdzenie p. DARBOUX o rozwiązaniach osobliwych i podaje sposób ścisły na wyprowadzenie tychże rozwiązań z samych równań różniczkowych, a nareszcie stósuje teorię wyłożoną do jednego równania różniczkowego z dwiema zmiennymi rzędu jakiegokolwiek.

Prof. Dr. KARLIŃSKI odczytał pierwszą część swęj rozprawy: *O okresowych zmianach ciepłoty powietrza w Krakowie.*

Autor wyznacza dzienny przebieg ciepłoty w Krakowie według spostrzeżeń cogodzinnych, robionych w tutejszém obserwatoryjum astronomiczném od 1. grudnia 1867 do końca kwietnia 1873 r. W tablicy I podaje ciepłotę odpowiednią każdej godzinie doby, a oraz średnią prawdziwą w każdym miesiącu. W tablicy II zaś różnice pomiędzy ciepłotą odpowiadającą każdej godzinie doby a średnią dzienną dla każdego miesiąca. Następnie Autor stara się wartości podane w tablicy drugiej, obliczone ze spostrzeżeń, wyrównać sposobem najmniejszych kwadratów i posługuje się w tym celu wzorem BESSLA. W tablicy III podaje on ilości stałe wzoru BESSLA, obliczone na podstawie liczb zestawionych w tablicy II dla każdego miesiąca; w tablicy zaś IV, prawidłowy dzienny przebieg ciepłoty według tego wzoru. Tablica V wskazuje różnicę między wypadkami spostrzeżeń i rachunku; tablica VI chwile, w której przypadają maxima i minima, tudzież wielkość granic dziennęj ciepłoty w Krakowie w różnych miesiącach; tablica VII zaś

podaje chwile, którym odpowiadają najszybsze zmiany ciepłoty, tudzież chwile, w których ciepłota się równa średniej dziennój. Z danych liczb w tablicy IV oblicza Autor poprawki dla średnich ciepłot miesięcznych i rocznych, otrzymanych ze zwykłych średnich arytmetycznych, jeżeli chcemy te średnie obliczone z dwóch lub trzech spostrzeżeń, robionych na dobę, zamienić na średnie 24godzinne. Te poprawki obliczył Autor dla kombinacyj godzin zaleconych przez kongres meteorologiczny wiedeński, tudzież dla kombinacyj używanych na niektórych stacjach meteorologicznych krajowych i zestawił je w tablicy VIII. Nakoniec znajduje Autor dwojakim sposobem różnicę między przeciętnymi minimami dziennymi dla każdego miesiąca, a średnimi ciepłotami miesięcznymi o godzinie 7 rano: porównywając najprzód te ostatnie wzięte z tablicy IV z minimami danymi w tablicy VI, a następnie zestawiając średnie obliczone ze spostrzeżeń rzeczywiście o godzinie 7. robionych z minimami rzeczywistymi.

Uchwalone wyżej pomienione rozprawy Dra KARLIŃSKIEGO i Dra ZAJĄCZKOWSKIEGO przesłać Komitetowi redakcyjnemu.

Posiedzenie administracyjne w dalszym ciągu poprzedzającego.

Dyrektor wydziału w myśl 3 ustępu §. 56 Wewn. Urządź. Akad. odczytał nazwiska proponowanych kandydatów na Członków Korespondentów.

Sekretarz Wydziału zawiadamia, iż Komisya antropologiczna na swém ostatniém posiedzeniu d. 25 lutego

bież. roku uchwaliła przybrać na Członków pp. MICHAŁA GREIMA, Dra EDWARDA MARYJAŃSKIEGO, Dra JÓZEFA ROLLEGO i Dra KAROLA PRZYBOROWSKIEGO, z uwagi na żywy udział, jaki przedstawieni w popiéraniu zadań Komisji dotąd okazali. Wydział przychylając się do życzenia Komisji wybór wyż pomienionych Członków przez nią przybranych jednomyślnie zatwierdził.

Komisja wybrana na posiedzeniu d. 20. stycznia b. r. wywiązując się z poleconego sobie zadania, oświadczyła: że kandydat ubiegający się o nagrodę za wynalazek w przedmiocie rolnictwa i gospodarstwa wiejskiego w skutek ogłoszonego przez Akademię konkursu dnia 6 maja 1874 r. nie odpowiedział warunkom tegoż konkursu; albowiem nie przedstawił on Akademii ani opisu swojego wynalazku, ani wynalezionego przyrządu, ani tegoż modelu. Wydział przychylając się do zdania Komisji, jednomyślnie uchwilił, iż Kandydat, czyli raczej wynalazek jego, nie może być przedstawiony do nagrody na posiedzeniu walném Akademii.

Posiedzenie Komisji fizyjograficznój

dnia 22 marca 1876 r.

Przewodniczący: Dr. STEFAN KUCZYŃSKI.

Przewodniczący wspomniął o bolesnój stracie, jaką poniosła Komisja przez przedwczesną śmierć śp. WINDAKIEWICZA, jednego z najczynniejszych i najgorliwszych Członków zamiejscowych. Komisja, na wniosek przewodniczącego, wyraziła przez powstanie swój żal po stracie tak gorliwego Członka i cześć dla jego pamięci.

Przewodniczący powitał i przedstawił Komisji Dra JÓZEFA ROSTAFIŃSKIEGO, który w swém przejeździe przez Kraków po raz piérwszy jako Członek wziął udział w jéj obradach.

Przewodniczący zawiadamia Komisję o sprawach następujących:

a) Przedstawieni na przeszłym posiedzeniu na Członków zamiejscowych: pp. SEWERYN PŁACHETKO, LEON LEMOCH i KAROL TRATTNIG zostali przez Wydział matematyczno-przyrodniczy zatwierdzeni.

b) W. Wydział krajowy przesłał Komisji podania czterech kandydatów ubiegających się o stypendyja ustanowione przez W. Sejm kraj. dla ukończonych uczniów Akademii górniczych, w celu uczynienia wniosku względem udzielenia tychże. Komitet któremu Komisya d. 10 lipca 1875 r. poleciła załatwienie téj sprawy, zaprosiwszy na swe posiedzenia c. k. Starostę górniczego W. WACHTLA HENRYKA przekonał się, że dwaj kandydaci posiadają w zupełności kwalifikacyje wymagane konkursem i przedstawił tychże W. Wydziałowi krajowemu w imieniu Komisji.

c) Wspomniany właśnie Komitet wypracował plan przeprowadzić się mającego zbadania kraju co do jego przyrodniczych własności przez Komisję fizyjograficzną, i przesłał takowy W. Wydziałowi krajowemu, który go przedłożył W. Sejmowi krajowemu. Plan ten ogłoszonym zostanie w X tomie drukujących się właśnie Sprawozdań Komisji.

d) Przewodniczący odbył naradę z Członkami wspomnianego Komitetu Dr. KARLIŃSKIM i Dr. ALTHEM, w celu uczynienia potrzebnych przygotowań do wykonania tego planu, na którój się zgodzono, ażeby zająć się w bieżącym roku badaniem W. Ks. Krakowskiego i południowo-wschodniej części Galicyi graniczącój z Bukowiną i Mołdawią.

W skutek tego podał Przewodniczący prośbę do c. k. Zakładu wojskowego geograficznego w Wiedniu o przysłanie potrzebnych fotograficznych kopij map sztabu jeneralnego według skali 1 : 25000 i 1 : 28800.

e) Prof. Dr. KUCZYŃSKI odbył w miesiącu sierpniu i wrześniu z. r. w celach Sekcyi meteorologicznej podróż najprzód do Wiednia a następnie przez Galicyję. W Wiedniu porównał barometr komisyi (pierwój z barometrem na tutejszém obserwatoryjum porównany) z normalnym barometrem Wiedeńskim, nadto zakupił dla sekcyi dwa barometry Kappellerowskie i Aneroid, również (z barometrem normalnym Wiedeńskim troskliwie porównane), 36 normalnych ciepłomierzy kapellerowskich, 20 dészczomiarów i 12 rurek do barometrów dwuramiennych. Następnie zwiędził stacyje meteorologiczne we Lwowie, Złoczowie, Tarnopolu, Przemyślu, Jarosławiu, Rzeszowie i Bochni i porównał narzędzia stacyjne ze swemi; przyczém wykonał (w okolicy Lwowa i w Rzeszowie) kilkanaście pomiarów barometrycznych.

f) P. KAROL TRATTNIG przesłał opis małego, lecz celowi zupełnie odpowiedniego, przez siebie założonego obserwatoryjum meteorologicznego w Przemyślu, wraz z planem i przekrojami.

g) P. KOTOWICZ przesłał zielnik zawierający 101 roślin zebranych w okolicach Biécza, a do tomu X Sprawozdań: spostrzeżenia fito- i zoofenologiczne; tudzież *Dodatek do spisu roślin z okolic Biécza*.

h) P. WACHTL FRYDERYK przysłał również do Sprawozdań rzecz: *O naroślach na dębach przez owady sprawianych, jakie się znachodzą w zachodniej części Galicyi, z tablicą analityczną do oznaczania narośli i przeglądem czasu wylęgania się galasówek, komornic i pasorzyców, tudzież Wiadomostki z zakresu zoologii*. Artykuły te napisane po niemiecku, oddano do przetłómaczenia p. KUCZYŃSKIEMU.

i) Prof. ŁOMNICKI przysłał ze Stanisławowa zbiór szarańczaków, chrząszczów, różnych innych owadów i ślimaków wraz ze spisami, do X tomu Sprawozdań Komisji zaś: α) *Materyjały do Fauny Szarańczaków*, β) *Spostrzeżenia zoo- i fitofenologiczne*, γ) *Zapiski zoologiczne*.

k) P. MAJEWSKI z Krzeszowic przysłał *Spostrzeżenia zoo- i fitofenologiczne*.

l) Prof. KOLBENHEYER przysłał *Pomiary barometryczne w Tatrach wykonane w. r. 1875*, któryto artykuł po niemiecku napisany oddano Drowi KREMEROWI ALEKS. do przetłumaczenia.

m) Komitet c. k. Towarzystwa gospodarczego galicyjskiego we Lwowie nadesłał do Komisji odezwę następującej treści: „Pragnąc gospodarzom ułatwić zoryjentowanie się w konjunkturach handlu zbożowego, postanowiło Towarzystwo zbierać peryjodyczne raporty o stósunekach atmosferycznych, jakoteż o postępie wegetacji główniejszych ziemiopłodów kraju. Z uwagi, że materyjał zebrany może być także zużytkowany przez Komisję fizyjograficzną, Towarzystwo nadsyła go, po zrobieniu z niego w swych celach użytku, z prośbą o zdanie, jakie ulepszenia możnaby zaprowadzić w formularzach i w ogóle w treści i sposobie zbierać się mających wiadomości“.

Przewodniczący Komisji, zasiągnąwszy na krótkiej drodze zdania Przewodniczącego sekcji botanicznej, podziękował w imieniu Komisji ffzyjograficznej Komitetowi c. k. Towarzystwa gospodarskiego za przesyłkę raportów, w powyższej odezwie pomienionych, oświadczając: iż sposób przez Komitet obrany dla otrzymania wiadomości o stanie zasiewów i o stanie pogody uważa Komisya za odpowiedni celowi; iż tychże raportów, o ile się da, w swoim czasie odpowiednio do swych celów użyć nie omieszka; iż nakoniec uprasza o nadsyłanie Komisji podobnych raportów, po zrobieniu z nich przez Komitet ck. Tow. gosp. odpowiedniego użytku,

Wszystkie powyższe Sprawozdania Przewodniczącego przyjęła Komisya z uznaniem do wiadomości.

Przewodniczący przekłada rachunek z dochodów i rozchodów Komisyi w r. 1875, tudzież budżet na rok 1876. Komisya przyjmuje rachunek do wiadomości a budżet zatwierdza.

Prof. Dr. NOWICKI wykazuje w swém sprawozdaniu że nabycie zbioru entomologicznego po ś. p. KONSTANTYM PIETRUSKIM, będącego obecnie własnością Zakładu Ossolińskich we Lwowie, wielce byłoby pożądaném, jeżeli ten zbiór w dobrym jest stanie, i wnosi: ażeby na ten cel użyto tegorocznej dotacyi sekcji zoologicznej. Odczytano także sprawozdanie Dra ALTHA, orzekające również, iż pożądanémby było nabycie zbioru geognostycznego po ś. p. LUDWIKU ZEJSZNERZE od tegoż Zakładu.

Po krótkiej dyskusyi nad tém przedmiotem, w której udział brali oprócz wnioskodawcy Dra NOWICKIEGO, także Dr. CZYRNIAŃSKI, Dr. CZERWIAKOWSKI i Dr. KUCZYŃSKI, uchwalono, ażeby zakupno tych zbiorów odłożyć do czasu późniejszego; albowiem jakkolwiek Komisya ze zdaniem wnioskodawców o tyle się zgadza, iż uważa nabycie tych zbiorów, jeżeli są w dobrym stanie, za pożądane, wszakże w budżecie właśnie uchwalonym nie ma żadnej kwoty na ten cel przeznaczonój, a użycie funduszków na badanie kraju przeznaczonych na to zakupno spowodowałoby przerwę w tych badaniach, zniechęciłoby młodych badaczy, którym zasilku na podróże odmówiłoby wypadło, i byłoby odstąpieniem od właśnie co przyjętego planu systematycznego badania kraju. Jednak bynajmniej Komisya nie jest przeciwną rozpoczęciu rokowań z Zakładem imienia Ossolińskich o warunki nabycia tych zbiorów i bliższemu rozpatrzeniu się w nich.

Nakoniec, stósownie do przepisów Statutu Akademii, przystąpiono do wyboru Przewodniczącego Komisyi na rok następny. W tajnym głosowaniu otrzymał Dr. KUCZYŃSKI na 12 głosujących 11 głosów, który dziękując za położone w nim zaufanie oświadczył, iż ten wybór przyjmuje.